

BESLUT

2016-10-03

Dnr: 16/00361

SAKEN

Medierna, P1, 2016-02-06, inslag om brittiska nyhetsartiklar som blockerats för internetanvändare i Sverige; fråga om opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet

BESLUT

Inslaget fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot kravet på opartiskhet.

INSLAGET

Inslaget tog sin utgångspunkt i ett mord på ett boende för ensamkommande flyktingbarn i Sverige som fått stor uppmärksamhet i brittisk press. Det berättades att den brittiska tidningen Daily Mail publicerat ett flertal artiklar om mordet, och att dessa artiklar bland annat innehöll namn och bild på den misstänkte gärningsmannen samt spekulationer om hans psykiska hälsa. I inslaget framgick att en del internetanvändare i Sverige efter en tid inte längre kunde ta del av vissa artiklar om mordet publicerade i Daily Mails webbupplaga Mail Online. Detta gav, enligt *Medierna*, upphov till att teorier om potentiell mörkläggnings och censur började spridas i debatten i Sverige – framför allt via så kallade alternativa medier. I inslaget sades bland annat följande.

(Reporter) – (...) Och spekulationerna i Sverige tog fart – i sociala medier och i de så kallade alternativmedierna, som också hyllade den brittiska rapporteringen. Berodde den här rapporteringen på ett censurfilter? Var det den svenska staten som utövat påtryckningar mot tidningen?

Reportern redogjorde därefter för hur svårt det varit att komma i kontakt med någon på Daily Mail för att ställa frågor om blockeringen av internetanvändare i Sverige. Reportern sa därefter följande.

(Reporter) – Men jag får kontakt med en välinformerad källa inne på företaget. Hen berättar att blockeringen var ett aktivt beslut från tidningens egna redaktörer och

jurister i tidningens så kallade legal team. Exakt varför beslutet togs, det kan vi inte veta eftersom de inte svarar, men sannolikt är att det är en juridisk försiktighetsåtgärd eftersom Daily Mail vinklat så hårt och publicerat detaljer om den misstänkta gärningsmannen. Generellt sett är risken att bli åtalad för exempelvis förtal högre i Storbritannien än i Sverige.

I anslutning till detta medverkade A, som hade skrivit om blockeringen av nyhetsartiklarna på den blogg han är ansvarig utgivare för. Följande sades.

(A) – Kulturministern, i Medieutredningen som tillsattes 2015, hon pratade om etiska sökmotorer. (Reporter) – [A] är en socialdemokratisk bloggare och ansvarig utgivare på bloggen [bloggens namn], som den senaste tiden allt mer glidit in på en invandringsfientlig linje. Ett av hans inlägg, som delades tusentals gånger på Facebook handlade om just den här blockeringen, och där tar han upp teorin om att det möjligen var den svenska regeringen som låg bakom. (A) – Och att utrikesministern bland annat har blockerat vissa journalister, några utländska journalister, från att ta del av information via hennes Twitterkonto. Det är... Sammantaget ger det en bild för mig i alla fall. (Reporter) – Nu har ju jag en källa som säger att det är tidningens egna jurister som har beslutat om blockeringen. (A) – Ja, du har en källa. Jag har inte den källan. (Reporter) – Du har ju ingen källa alls. (A) – Jag har frågat och i och med att Mail online inte svarat mig på en direkt fråga, vad blir då tolkningen då? Du säger att du har en källa. Ja, då börjar vi med källkritik och sådana här saker. Jag kan inte värdera din källa, så jag kan inte kommentera din källa. (Reporter) – Blir inte ditt inlägg lite väl konspiratoriskt? (A) – Det enda jag vet är det att någon människa av kött och blod har tagit det här beslutet.

ANMÄLNINGARNA

Inslaget har anmälts av två personer. Den ena anmälaren är A, som sammanfattningsvis för fram följande.

De frågor som reportern ställde i intervjun handlade om ett blogginlägg som A författat och om det var alltför spekulativt. I den aktuella texten tog A upp sakförhållanden om hur Daily Mail omöjliggjort läsning av tre artiklar i tidningens webbupplaga från svenska IP-adresser. I texten skrev A även om hur regeringen tidigare blockerat journalister i sociala medier samt att regeringen efterlyst ”radikala förslag” i direktiven till Medieutredningen, som exempelvis etiska sökmotorer. Etiska sökmotorer kan betraktas som censur.

A påstod inte, vilket reportern i *Medierna* ville göra gällande, att regeringen intervenerat i den aktuella händelsen. A sa ett flertal gånger under intervjun att det var en besvärande omständighet för regeringen som bör få en förklaring. A har själv ställt frågan till den brittiska tidningen om vem som fattat beslutet om att blockera svenska IP-adresser.

A presenterades därtill i inslaget som invandringsfientlig och reportern konstaterade att A utvecklades i en invandringsfientlig riktning. Detta var något som A fick reda på först när *Medierna* sändes och fick inte gå i svaromål. A är

ambassadör i en stiftelse som arbetar mot hedersvåld och inslagets beskrivning av honom var till skada för både A och stiftelsen.

Den andra anmälaren anför att den blogg A driver bland annat förespråkar en human flyktingmottagning, vilket går stick i stäv med det grova påståendet att den skulle vara invandringsfientlig. Att beskrivningen var inlagd i efterhand innebar att A inte fick möjlighet att bemöta det grova påhoppet.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet samt bestämmelsen om respekt för privatlivet. SR anför följande.

Medierna i P1 är ett program som granskar och skildrar medier och deras publiceringar samt bevakar frågor om yttrandefrihet.

I januari mördades en anställd på ett HVB-hem i Mölndal. Detta fick stor uppmärksamhet i svensk press men även brittiska tidningar skrev om händelsen. Mail Online var ett av tidningshusen som rapporterade om detta ofta med vinkeln att den svenska välfärdsstaten, på grund av sin generösa migrationspolitik, nu höll på att kollapsa av våld, mord och social oro. I Sverige spreds även uppgifter på nätet om att flera svenska läsare upplevde problem med tillgången till artiklar utomlands. *Mediernas* reportage handlade om varför brittisk press visade ett så stort intresse för ett mord som skett i Sverige. Vidare försökte man reda ut om det var så att artiklarna på något sätt gjorts oåtkomliga för läsare i Sverige.

I reportaget intervjuades A eftersom han skrivit ett uppmärksammat och välspritt blogginlägg där han torgfört idén om att ”blickarna nu riktats mot regeringen” gällande den påstådda blockeringen av artiklarna. I blogginlägget skriver han bland annat följande.

Det finns goda skäl att börja fundera på varför, och på vems uppdrag, denna nyhet begränsas för svenska läsare med fasta IP-adresser [...]. Sveriges regering har tidigare, genom utrikesministerns handlag med sociala medier, visat att den inte ryggar för att blockera journalister eller andra samhällsmedborgare från deras rätt att ta del av information. Frågan är om regeringen på något sätt har satt press på Mail Online eller Akamai som administrerar bland annat artikelblockeringar eller om det är någon annan som är satt under press i syfte att begränsa informationsfriheten eller på annat sätt styra informationshämtningen.

A menar att *Mediernas* reporter tog ställning när hon ställde en fråga under intervjun. Hon frågade om hans blogginlägg kan sägas vara konspiratoriskt. Inom ramen för ett granskande reportage måste det finnas utrymme att ställa sådana frågor. A fick dessutom tillfälle att i direkt anslutning bemöta detta samt

även i övrigt bemöta det som framkom i debatten om hans inlägg. Enligt anmälaren har det påståtts i inslaget att han har sagt att ”regeringen intervenerat” och att han ”anklagat regeringen” för detta. Reporterns formulering i reportaget var emellertid ett konstaterande om att anmälaren framfört en teori.

Anmälaren menar att han i inslaget kallades invandringskritisk. Det stämmer inte. Han beskrivs som ”en socialdemokratisk bloggare och ansvarig utgivare på bloggen [bloggens namn]”. Det som sades var att bloggen ”den senaste tiden allt mer glidit in på en invandringsfientlig linje”. Med denna formulering ville *Medierna* beskriva hur bloggen bytt fokus från att initialt framföra allt ha kommenterat borgerliga ledartexter till att driva opinion om att Sverige är i förfall på grund av migrationspolitiken. Ordet skulle, i sammanhanget, beskriva bloggans utveckling. Efter sändning kom redaktionen dock fram till att en tydligare beskrivning, även om den första inte var felaktig, hade varit att bloggen ”den senaste tiden blivit allt grövre i sin kritik mot den förda migrationspolitiken”. Med anledning av detta publicerade *Medierna* ett förtydligande i det efterföljande *Medierna* den 13 februari 2016.

Vad gäller bestämmelsen om respekt för anmälares privatliv har A själv, i allra högsta grad, sökt offentlighet gällande det aktuella ämnet på sin blogg. Därmed måste man också kunna ställa frågor till honom om detta. Det som sades om anmälares teori kan inte anses vara sådana uppgifter som innebär ett intrång i hans privatliv. Om det skulle anses vara ett intrång anser SR att det finns ett stort allmänt intresse gällande den debatt som motiverade detta.

KOMMENTAR FRÅN ANMÄLAREN

A har kommit in med följande kommentar på SR:s yttrande.

I yttrandet görs gällande att A inte utmålats som invandringsfientlig. Det är trots det svårt att, utifrån *Mediernas* egna citat ur inslaget, tolka meningen som något annat än att A utmålas som invandringsfientlig.

SR påstår i sitt förtydligande att A:s blogg blivit allt grövre i sin kritik mot den förda migrationspolitiken. A ställer sig frågan om grövre i förhållande till vad.

INFORMATION

Granskningsnämnden har tagit del av den rättelse som sändes i *Medierna* den 13 februari 2016. I rättelsen sades följande.

(Programledare) – Innan vi slutar, en rättelse för att förtydliga en formulering från förra veckans program. Vi ville beskriva en utveckling på bloggen [bloggens namn] och sa att bloggen den senaste tiden allt mer glidit in på en invandringsfientlig linje, en formulering vi nu inser inte var väl vald. Kunde vi formulera om oss i dag skulle vi i stället ha sagt att

bloggen den senaste tiden blivit allt grövre i sin kritik av den förda migrationspolitiken. Vi har i veckan pratat med, och bett om ursäkt till, bloggans upphovsman. På vår hemsida kan du även läsa ett längre inlägg om det här.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag. Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SR ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat (16 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att kommentaren ”[...] som den senaste tiden glidit in på en allt mer invandringsfientlig linje” innebar en sådan kritik som kräver ett bemötande. Genom att det inte gavs en sådan möjlighet strider inslaget mot kravet på opartiskhet. Det faktum att SR sände ett förtydligande i *Medierna* den 13 februari 2016 ändrar inte den bedömningen.

Nämnden kan inte finna att vad anmälarna i övrigt anför medför att inslaget innebar ett intrång i A:s privatliv eller strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Leif Hedman, Jan Holmberg, Clas Barkman och Staffan Dopping efter föredragning av Gustav Aspengren.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Gustav Aspengren